

Helheds- og udviklingsplan for Kirke Eskilstrup Kirkegård

Helheds- og udviklingsplan for Kirke Eskilstrup Kirkegård

Forfatter: Rasmus Christoffersen

Oplag: 15 eksemplarer

Udgivet: 2020

Indledning

Igennem mere end 50 år er der i Danmark sket drastiske ændringer i begravelsesmønstret. Før var de traditionelle hækomkransede kistegravsteder helt enerådende, og især landsbykirkegårdene var domineret af store, gamle familiegravsteder. Nu er urnenedsættelserne helt dominerende.

Endvidere er de traditionelle gravsteder i vidt omfang udskiftet med urnegravsteder i græs i form af fællesplæne. Det kan enten være i form af den anonyme fællesgrav eller i form af plænegravsten med plade, men i alle tilfælde er der tale om gravsteder, der fordrer en relativ ekstensiv pleje.

Denne udvikling har haft konsekvenser for kirkegårdene, både i form af økonomiske udfordringer, men også æstetiske, da der optræder stadig flere tomme gravsteder på kirkegårdene. For at tage hånd om udviklingen blev der i Holbæk Provsti i 2013 igangsat et projekt, hvor alle provstiets kirkegårde har fået tilbud om hjælp til udarbejdelse eller opdatering af helheds- og udviklingsplaner. Denne plan er udarbejdet som en del af dette projekt.

Projektgruppe

Lotte Mosegaard, Bella Marckmann, Graver Toni Bøgelund og konsulent Rasmus Christoffersen.

Fotografier

Hvor ikke andet er nævnt, er alle fotografier taget af Rasmus Christoffersen.

Tegninger

Alle tegninger er udført af Sanne Christoffersen.

A Beskrivelse af kirkegården

A1 Faktuelle oplysninger

I dette afsnit beskrives kirkegården med en række faktuelle oplysninger, et historisk overblik og en beskrivelse af kirkegårdens særtegn m.v. Det er dette afsnit, der udgør fundamentet for selve udviklingsplanen, der følger efter som afsnit B Udviklingsplan.

Tabel 1: Fakta om kirkegården pr. 1. januar 2019. Kilde: Sogn.dk

Kirkelig tilknytning	Holbæk Provsti, Soderup-Kirke Eskilstrup Pastorat, Kirke Eskilstrup Sogn
Geografisk placering	Ca. 16 km syd for Holbæk, mellem Tølløse, Kirke Hvalsø og St. Merløse
Indbyggere i sognet	1.126
Folkekirkemedlemmer	922

De overordnede demografiske data for Kirke Eskilstrup Sogn ses i tabel 1.

I tabel 2 ses en samlet oversigt over de til kirkegården hørende arealer.

Tabel 2: Kirkegårdens arealer i cirka tal

Kirkegård,	5.500 m ²
Depot m.v.	500 m ²
Parkeringsplads, grønne arealer m.v.	2.500 m ²
Arealer i alt, ca.	8.500 m ²

A2 Bygninger og hegn

Middelalderkirken er placeret ca. midt på kirkegården. Indhegningen af kirkegården er sket med teglstenshængte kampestensmure af kløvede sten. Dog er afgrænsningen af den nye afdeling mod naboejendommene øst for kirken sket med levende hække.

A3 Belægninger

På kirkegården er de fleste stier belagt med perlesten, men der er dog fast belægning på dele af hovedstierne. Af fremkommelighedshensyn for især gangbesværede og handicappede ville det være formålstjenligt med tiden at udvide de faste belægninger, så de nåede helt fra parkeringsplads til kirkedør.

A4 Gravkort

I forbindelse med udarbejdelsen af helheds- og udviklingsplanen, er der udarbejdet nyt digitalt gravkort. Dette ses som Bilag 1: Gravkort.

A5 Beplantning

Kirkegården er mod Nord og øst indrammet af lindetræer. Disse er formbeskårede en enkelt gang eller to, men har ikke været beskåret for nyligt. Det bør overvejes, om de skal være fuldkronede eller stynede. Græsplænen øst for kirken indrammet af lindetræer, bortset fra mod syd, hvor der udover det nedenfor beskrevne asketræ, er placeret 5 tjørn. Disse er mistrivelige og bør erstattes, se figur 1.

Langs den sydøstlige kirkemur er plantet en række røn, der er mistrives og er i dårlig forfatning, en er død. En alternativ løsning bør overvejes. Se figur 2.

Figur 1: Den af de 5 tjørn er allerede død

Figur 2: Mistrivelige rønnetræer langs kirkemuren

Endelig er kirkegården domineret af 3 store asketræer. Disse er i varierende sundhedstilstand og er fulgt gennem Holbæk Provstis program for vurdering af risikotræer. Alle tre træer er angrebet af svampesygdommen Asketoptørre og især træet syd for kirken samt det længst mod øst er hæmmet af store beskæringssår. Det anbefales derfor, at træet syd for kirken samt træet i den østlige ende af græsarealet fældes og udskiftes når det er muligt. Det sidste træ er i bedre forfatning og kan sandsynligvis stå en årrække endnu.

A6 Arbejdskraft

På kirkegården er tilknyttet en graver på fuld tid, der dog også har administrative opgaver på den Soderup Kirkegård, den anden af pastoratets kirkegårde.

A7 Kirkegårdens særlige kendetegn

Kirkegården er præget af de topografien med betragtelige højdeforskelle. Der er derfor anlagt terrasser med kampestensmure som støtte på den del af kirkegården, der ligger syd for kirken, se figur 3.

Figur 3: Kampestensmure støtter terrasserne på det meste af kirkegården, her i den nye afdeling.

B Udviklingsplan

I det følgende beskrives udviklingsplanen for Kirke Eskilstrup Kirkegård. Der er tale om en langsigtet plan, da der i vidt omfang skal tages hensyn til fortsat aktive gravsteder.

B1 Gravsteder, gravstedstyper

Der er et klart overskud af traditionelle kistegravsteder og en mangel på urnegravsteder, herunder ikke mindst nye former for urnegravsteder, der taler til den del af befolkningen, der ønsker gravsteder med mere vedvarende beplantning og et mere naturligt udtryk. Dette kan opnås ved at tilbyde urnegravsteder beplantet med stauder. For at lette overblikket er lavet et kort over udløbne gravsteder og de aktive gravsteders resterende løbetid, se Bilag 2: Udløbstider. Når den samlede plan er gennemført, er antallet af kiste gravsteder reduceret med ca. 120. Til gengæld oprettes der et antal nye urnegravsteder.

For at lette beskrivelsen af de planlagte tiltag inddeles kirkegården i afdelinger, se figur 4.

Figur 4: Afdelinger

B2 Udviklingsplanen

Generelt ønskes en frodig kirkegård med et grønt udtryk. Det betyder blandt andet, at en del perlestensbelagte arealer skal udskiftes med græs. Det er dog også vigtigt at pointere, at græsarealer bør have en vis størrelse og være sammenhængende for dels at virke som det synsmæssige ”grønne gulv”, der binder kirkegården sammen, men også af driftsmæssige hensyn, da pleje af små græsarealer er uforholdsmæssigt dyrt. De små trekantede græsarealer langs med hovedstien i den nye afdeling fjernes derfor. Den samlede udviklingsplan kan ses på Bilag 3: Udviklingsplan.

Arealet nordvest for kirken (Afdeling NV) er ikke det mest attraktive gravstedsareal og er allerede på nuværende tidspunkt under udfasning. Denne udfasning fortsættes og i den forbindelse omlægges de perlestensbelagte stier og tomme gravstedsarealer til græs. Det vil med tiden give en sammenhængende grøn flade, hvor i de resterende gravsteder vil ligge som øer. Det er med til at give hele området et grønnere og mere frodigt udtryk end de store flader med perlesten. Græsset kombineres med at plante blomstrende buske. Disse kan allerede nu plantes på udløbne gravsteder.

På græsarealerne under lindetræerne lægges forårsløg.

På fællesgraven (afdeling M) anlægges en oval med blomstrende buske, der giver rygstød til de to bænke, der ønskes placeret her. Det vil give en indramning af hele området, således af pårørende, der ønsker en stille stund i nærheden af fællesgrav ikke vil føle sig så ”udstillede”, som de gør nu. Der skal etableres en stensætning, der kan optage niveauforskellen.

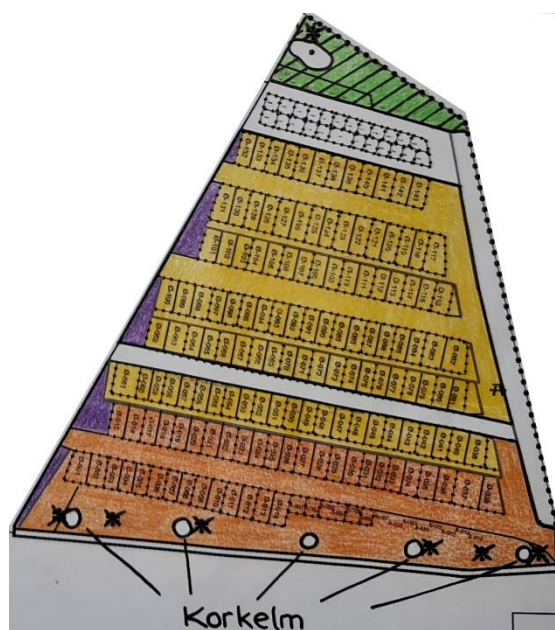
Langs kirkemuren mod syd i afdeling S udfases kistegravstederne S1-S12 og omlægges til et busket med forårsløg i bunden. Buskettet trækkes videre op langs muren længere mod vest, således at også S13-S15 udfases med tiden.

Gravstederne foran kirken, ligeledes i afdeling S, sløjfes ved udløb. Det bevaringsværdige gravsted (S157-158) bevares inklusiv gitteret. Der etableres et mindre blomsterbed, der harmonerer med den opstillede bänk.

Bænken, der er placeret på græsstripen sydvest for kirken, udskiftes, da den er udtjent. Græsset sløjfes og erstattes med et bed med lave bunddækkende stauder. Bedet skal indrammes af en stenkant, for at kunne optage niveauforskellen.

Stengærdet øst for kirken, der afgrænser afdeling Plæne mod vest, sættes om og tilsås med naturligt hjemmehørende urter.

I afdeling Ø planlægges en række ændringer, et detail udsnit af udviklingsplanen kan ses på figur 5. Mod nord (den grønne skravering) anlægges en række urnegravsteder i form af plænegravsteder med plade og til lille tilhørende bed. Dette er en gravstedstype, der er efterspørgsel efter og som ikke findes på kirkegården i dag.

Figur 5: Udviklingsplan for afdeling Ø

Urnegravstederne syd for bevares uændrede, men i det med gult markerede område udfases hver anden kistegravstedsrække. og de tilplantes med bunddækkende stauder.

I det orange område mod syd udfases kistegravstederne, og der gøres plads til nye urneanlæg. De endelige planer for de nye urneanlæg er ikke udformet. Indtil et nyt urneanlæg kan etableres anlægges en blomstereng med vilde blomster, som kan give farve og insektliv på den af kirkegården.

B3 Beplantning

Asketræet syd for kirken og asketræet i den østlige ende af græsarealet fældes. Det ene træ erstattes med en Blodbøg (*Fagus sylvatica 'purpurea'*) og det andet med en Vintereg (*Quercus petraea*). Begge træer er egnede som store, opstammede fuldkronede træer, der med tiden kan få en totalhøjde på 25 meter.

Lindetræerne på græsarealet fældes og der plantes i stedet 3 langs muren mod nord. Disse træer vil kunne blive fuldkronede. På samme areal fældes tjørnene, og der plantes 3 paradisæbletræer.

Langs muren mod syd, den østlige halvdel, fældes de dårlige rønnetræer og der plantes 5 Korkelm (*Ulmus minor suberosa*), et træ der er utroligt smukt også om vinteren med sin specielle bark. Korkelm bliver 6-8 meter højt, når det er udvokset.

B4 Omlægninger af stier, belægninger m.v.

I forbindelse med omlægningen af gravstedsarealerne nordvest for kirken til græs, som det er beskrevet i B2 Udviklingsplanen, omlægges de perlestensbelagte stier til græs. Foran kirken anbefales det, at der etableres fast belægning med tilknytning til de handicapvenlige adgangsstier. Tiltaget er ikke medregnet i udviklingsplanen, men bør indgå på længere sigt.

B5 Oversigt over tiltag med økonomisk vurdering

I tabel 3 ses en oversigt over de planlagte tiltag fordelt på de enkelte afdelinger.

Tabel 3: Oversigt over tiltag med estimerede omkostninger

Opgaver	Arbejdstid kirkegård	Materialer, kr.	Entreprenør omk., kr.
Afdeling NV			
Sløjfning af gravsteder	70	2.000	5.000
Såning af græs	30	5.000	
Plantning af buske	25	10.000	
Afdeling S			
Fældning af ask	15		10.000
Plantning af blodbøg	5	3.000	
Græs omlægges til bed	7,5	2.000	
Ny bænk i bed	4	10.000	
Plantning af busket	30	15.000	
Udvidelse af rampe	25		75.000
Gravsteder omlægges til bede	35	8.000	
Afdeling Plæne			
Omsætning af stengærde			75.000
Fældning af lindetræer	30		5.000
Plantning af nye lind	9	4.500	
Fældning af ask, plantning af eg	20	3.000	8.000
Fældning af tjørn	12		2.500
Plantning af paradisæbler	8	3.000	
Afdeling M			
Blomstrende buske og bænklads	25	15.000	25.000
Afdeling Ø			
Fældning af røn	12		2.000
Plantning af korkelm	10	7.500	
Udfasning af gravsteder	75		3.000
Etabl. af plænegravsteder med plade og bed	25	5.000	
Etabl. af blomstereng	50	5.000	8000
Plantning af stauder på små græsstykker	25	5.000	
<i>I alt</i>	<i>548</i>	<i>103.000</i>	<i>218.500</i>

Alle priser er anslået, i 2020 priser og ex moms.

B6 Logistik - etapeplan

I det følgende er vurderet hvornår de enkelte opgaver kan udføres. Der er tale om en vejledende oversigt.

Opgaver, der kan udføres i 2020:

Afdeling	Opgaver	Arbejdstid kirkegård	Materialer, kr.	Entreprenør omk., kr.
Plæne	Omsætning af stengærde	0	0	75.000
Afd. M	Blomstrende buske og bænklads	25	15.000	25.000
Afd. S	Gravsteder omlægges til bede	35	8.000	0
Afd. Ø	Plantning af stauder på små græsstykker	25	5.000	0
2020 i alt		85	28.000	100.000

Opgaver, der kan udføres i 2021:

Afdeling	Opgaver	Arbejdstid kirkegård	Materialer, kr.	Entreprenør omk., kr.
Afd. S	Fældning af ask	15	0	10.000
Afd. S	Plantning af blodbøg	5	3.000	0
Afd.				
Plæne	Fældning af lindetræer	30	0	5.000
Afd.				
Plæne	Plantning af nye lind	9	4.500	0
Afd.				
Plæne	Fældning af ask, plantning af eg	20	3.000	8.000
Afd.				
Plæne	Fældning af tjørn	12	0	2.500
Afd.				
Plæne	Plantning af paradisæbler	8	3.000	0
Afd. S	Græs omlægges til bed	8	2.000	0
Afd. S	Ny bæk i bed	4	10.000	0
Afd. Ø	Fældning af røn	12	0	2.000
Afd. Ø	Plantning af korkelm	10	7.500	0
Afd. Ø	Udfasning af gravsteder - etape 1	25	0	1.000
Afd. Ø	Etabl. af blomstereng	50	5.000	8.000
2021 i alt		208	38.000	36.500

Opgaver, der kan udføres i 2022

Afdeling	Opgaver	Arbejdstid kirkegård	Materialer, kr.	Entreprenør omk., kr.
Afd. S	Plantning af busket	30	15.000	0
Afd. NV	Sløjfninger etape 1	18	500	1.250
Afd. NV	Såning af græs etape 1	8	1.250	0
Afd. NV	Plantning af buske etape 1	6	2.500	0
2021 i alt		61	19.250	1.250

Opgaver, der kan udføres i 2023-2024

Afd. Ø	Udfasning af gravsteder - etape 2	25	0	1.000
Afd. NV	Sløjfninger etape 2	18	500	1.250
Afd. NV	Såning af græs etape 2	8	1.250	0
Afd. NV	Plantning af buske etape 2	6	2.500	0
Afd. Ø	Etabl. af plænegravsteder med plade og bed	25	5.000	0
<i>2022-2023 i alt</i>		<i>81</i>	<i>9.250</i>	<i>2.250</i>

Opgaver fra 2025 og frem

Afd. Ø	Udfasning af gravsteder - etape 3	25	0	1.000
Afd. NV	Sløjfninger etape 3	35	1.000	2.500
Afd. NV	Såning af græs etape 3	15	2.500	0
Afd. NV	Plantning af buske etape 3	13	5.000	0
Afd. S	Udvidelse af rampe	25	0	75.000
<i>Fra 2025 og frem i alt</i>		<i>113</i>	<i>8.500</i>	<i>78.500</i>

C1 Bilagsoversigt

Bilag 1: Gravkort

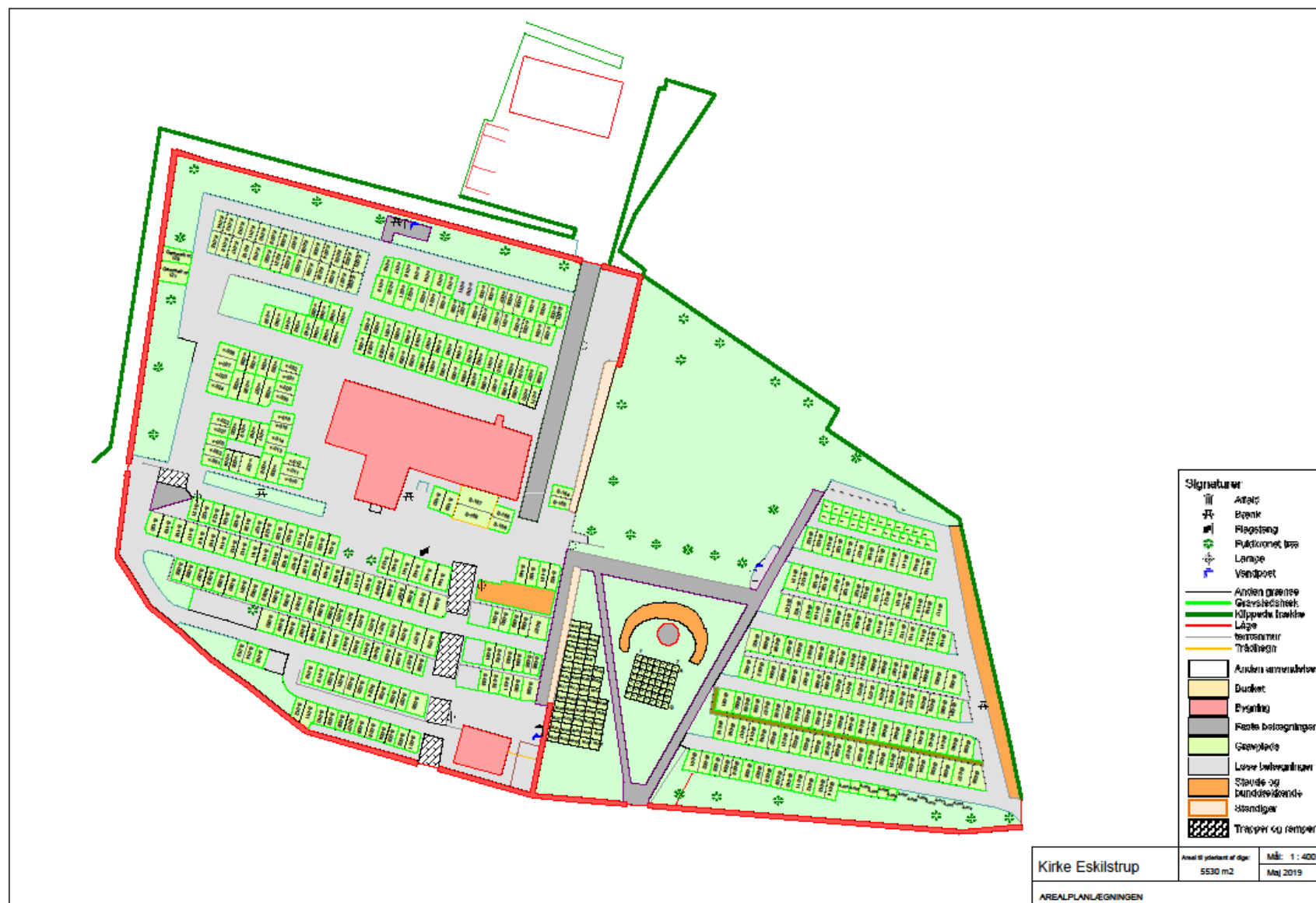
Bilag 2: Bilag 2: Udløbstider

Bilag 3: Udviklingsplan

C2 Referencer

Side 3: Befolkningsdata hentet fra hjemmesiden <http://www.sogn.dk>

Bilag 1: Gravkort

Bilag 2: Udløbstider

Bilag 3: Udviklingsplan

